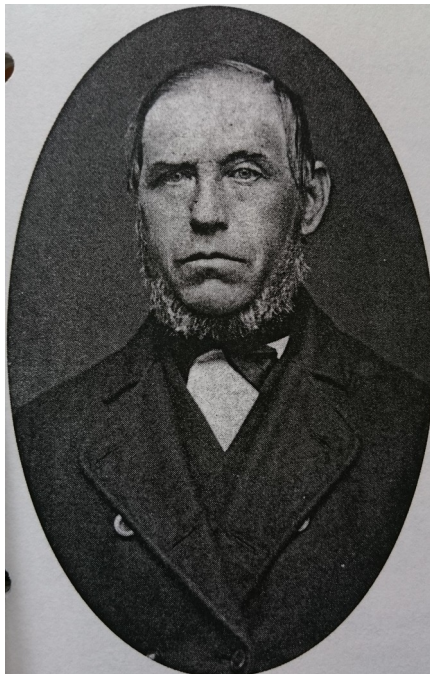

HANS CHRISTIAN JOHANSEN (1823-1906)

NB: nedenstående er et uddrag af en artikel af Gunnar Solvang: "Grevindevæveren på Køge Museum" (Køge Museum 1994). I artiklen findes også diverse referencer til dokumentation af oplysningerne. Billedet af Hans Christian Johansen stammer ligeledes fra artiklen.

Født 26/5-1823 i Vester Egesborg Sogn. Familien flytter meget rundt, og faderen dør mens Hans Christian er dreng.

15 år gammel konfirmeret i Mogenstrup sogn (Hans Christian af Pederstrup).

Formentlig derefter tjenestekarl i et årstid på en gård i Næstelø Sogn.

7/5 1839 væverlærling ved Kjøng Vævefabrik og indkvarteret i "Kjøng Fabriks Soveværelser".

På det tidspunkt var Peter Ferdinand Sandberg vævemester og kunstnerisk leder ved Køng Fabrik, og fabrikkens "soveværelser" sorterede ligeledes under ham. Værelserne var indrettet i tagetagen over to grundmurede bygninger, der rummede fabrikkens tre værksteder og flankerede hovedbygningen – Gammel Øbjerggård. Værelserne husede 11 personer, heraf 10 ugifte lærlinge i alderen fra 16-42 år – de fleste i 20erne. Tre kom fra Køng og resten fra forskellige steder på Sjælland. Den elvte var mestersvend Peder Jørgensen, Køng, som havde det daglige opsyn med lærlingene.

Hertil kom Kjøng Hørfabrik med mesterbolig, hvor der boede en ugift hørmester med et samlet hushold på ti personer. Desuden fandtes Kjøng Heglehus, hvor der boede tre personer og endelig Øbjerggård vævehus med fire beboere, heraf to plejebørn, der var almisselemmer. Af det lille fabrikkenssamfund på ca. 45 personer var omtrent 30 involveret i det direkte arbejde med hørrer, vævning med videre. Men herudover kom de mange hundrede vævere og andre engagerede i den stedlige linnedfabrikation i landsbyen Køng samt i huse uden for fabrikkens.

Efter fem års læretid får Hans Christian Johansen i 1844 svendebrev.

I 1846 forlader den nu 23-årige Hans Christian Kjøng Fabrik som væversvend med skudsmålet: godt. Siden bosætter han sig i et hus ved Fakse Strand (formentlig under Rosendal) og begynder som selvstændig væver – formentlig grevindevæver for grevinden på Rosendal, Christiane komtesse Danneskjold-Samsø.

Det fremgår af kirkebogen (afgangslisterne fra Køng?) at flere Køng-vævere rejste til herregårdene, hvor de fik ansættelse. Det kunne på Sjælland være f.eks. Gisselfeld, Bregentved eller Lerchenborg. Samtidig og eftertid har givet disse vævere betegnelser: damaskvæver, herregårdsvæver, landsbyvæver. Flere udlærte væversvende drog desuden til Fyn og Jylland, hvortil man senere har kunnet spore Køng-mønstre og klare påvirkninger herfra i deres væveproduktion.

Adskillige herregårde ansatte altså vævere, som kunne forsyne herskabet med de fornødne tekstiler. Herudover kunne de, i den udstrækning det var overkommeligt, væve til andre af godsets ansatte og til lokalbefolkningen.

Grevindevæveren var imidlertid langt fra den eneste, som udøvede sit hverv i Fakse Herred. Det samme gælder væverhåndværket på landet generelt, hvorom der kun findes spredte oplysninger. Men stikprøver i arkivmateriale viser, at væverne har været talrige. De har siddet rundt om i næsten enhver større landsby. Således var der f.eks. i Enderslev, Bjæverskov Herred – et sogn med 554

indbyggere – i 1840 ikke mindre end 13 vævere. Og i Stevns Herred fandtes ifølge folketællingen i 1850 ikke mindre end 86 vævere, heraf 5 lærlinge og 10 svende. Det er efter alt at dømme det generelle mønster for landsbyvævere frem til midten af 1800-taller, hvor antallet toppede. Herefter gik vævning på landet stærkt tilbage i takt med den stigende industrivævning.

Oplysninger om Hans Christian Johansens arbejde og produktion i årene 1850-55 findes i Gunnar Solvangs artikel. Oplysningerne stammer fra Hans Christian Johansens mønsterbøger, som findes på Køge Museum.